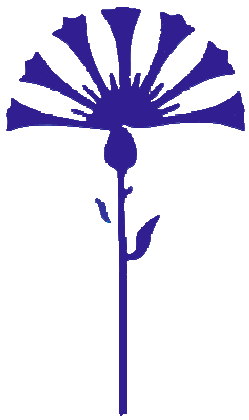

liberalerna

Kommunprogram

program

UTGÅNGSPUNKTER FÖR KOMMUNAL SERVICE / FÖRÄNDRINGAR AV DEN KOMMUNALA STRUKTUREN

1) Vi utgår från ett medborgarperspektiv.

Den enskilda människan har behov av viss samhällsservice.

Ur ett medborgarperspektiv är det av intresse att servicen är av god kvalitet och att samhällskostnaderna kan hållas nere.

Styrning ovanifrån är inte önskvärd. Nya dragningar av kommungränserna skall initieras av kommunerna och genomföras i samklang med medborgarnas önskemål.

2) Vem gör vad, bäst och mest kostnadseffektivt?

Kommunerna är till stora delar gamla beprövade förvaltningsenheter som är experter på att producera service nära medborgarna. Kommunerna tryggar också närdemokratin och leder till att flera medborgare engagerar sig för det gemensamma bästa.

Kommunerna bär dock ansvaret för allt för stor del av den gemensamma servicen. Genom lagstiftning och andra beslut har kommunerna pålagts ett brett serviceansvar. Många av dessa områden är "smala" områden där specialkompetens måste upprätthållas inom varje kommun trots att få "fall" finns inom kommunen. Exempel är delar av den sociala servicen, till exempel barnskydd, drogproblematik, specialomsorg.

Många kommunala ansvarsområden är gränsöverskridande. Behovet är gemensamt till exempel när det gäller avfallshantering, befolkningskydd, medisverksamhet.

3) Fler kommuner har svårigheter att upprätthålla en kvalitativ service ensamma - de nuvarande strukturerna och behörighetsfördelningen bör ses över.

Idag upprätthålls en del av de kommunala ansvarsområdena genom samarbete i olika former, den vanligaste samarbetsformen är kommunalförbund. Det är också tänkbart att vissa kommuner tar på sig ansvaret och säljer tjänster till andra. Landskapet ansvarar också för en del av samhällsservicen, också sådan verksamhet som kommunerna ansvarar för i riket, exempel på det är sjukvården och gymnasieskolorna.

4) Den kommunala ekonomin är undergrävd

Genom lagstiftning och andra beslut som fattats av lagting och riksdag har kommunerna pålagts ett brett serviceansvar.

Den kommunala ekonomin urholkas av att de skatter som genereras i kommunen inte kommer kommunen till del. Problemen är bl.a ett ökat uttag av kapitalskatt som tillfaller staten och därmed går kommunen förbi, olika avdrag, att kommuninnevånare arbetar på utflaggade fartyg eller lyfter pension och betalar skatt i annat land.

Befolkningsutvecklingen påverkar också kommunernas skatteinkomster och utgifter. Allt fler äldre kommer att framöver vara i behov av service samtidigt som den yrkesarbetande befolkningen minskar.

ÖVERGRIPANDE MÅL

- Medborgarnas behov av service är utgångspunkten, vi bör inte vara låsta till befintliga strukturer
- Kommunernas verksamhetsområden bör begränsas. Kommunerna skall stå för den basservice som skall finnas nära människorna. Exempel är grundskola, äldreomsorg, barnomsorg.
- Gemensamma gränsöverskridande verksamhetsformer och "smala" områden kan skötas av landskapet underställda bolag, sammanslutningar, förbund m.m.
- De enskilda kommunerna kan samarbeta och själva överväga gemensamma förvaltningsenheter av olika form. Lagtinget bör ändra lagar som försvårar samarbete och samverkan mellan kommunerna. Landskapsregeringen skall på olika sätt uppmuntra olika former av samarbete och samgående.
- En översyn av lagstiftningen och landskapsandelssystemet genomförs och anpassas efter ett nytt sätt att se på servicestrukturen i landskapet.
- En genomgång och analys av kommunernas ekonomi i relation till de krav som ställs och till samhällsekonomin i övrigt genomförs.

KONKRETA MÅL

- 1) De lagar som reglerar och styr kommunal verksamhet bör ses över. Ändamålsenlighet och smidig förvaltning är målet. **Ett lagstiftningspaket bereds och antas.**
 - Kommunernas möjligheter till samarbete bör uppmuntras via lagstiftningen, regleringar som hindrar samarbete tas bort.
 - Kommunens möjlighet att effektivisera sin förvaltning bör befrämjas via lagstiftning.
 - Kommunens ekonomiska åtaganden som är lagstadgade blir i vissa fall svåra att klara av därför bör en översyn göras för att anpassa kraven till ekonomiska realiteter.
- 2) Samarbetsformer eller samgående mellan kommunerna underlättas dels via lagstiftningsåtgärder men också via **ekonomiskt stöd**. Olika former av samarbete uppmuntras och premieras.
- 3) Behörighetsfördelningen mellan landskapet och kommunerna bör ses över, i vissa fall kan det vara rimligt att landskapet i större utsträckning än i dag är huvudman för t.ex. smala områden eller gränsöverskridande verksamhet. I vissa fall kan samarbetet utvecklas och fördjupas. För att sköta uppgifterna bildas olika slag av organisationer, bolag, förbund, stiftelser m.m. **En överföring av behörighet föregås av noggrann utredning och konsekvensanalys.**

Tänkbara behörighetsöverföringar:

- Inom sociala sektorn förs alla "smala" områden samman till ett förbund, "Ålands social- och omsorgsförbund" (ÅSOF) som kan organiseras enligt ÅHS modell. Här kan ingå specialomsorg, barnskydd, missbrukarfrågor m.m. Basen finns uppbyggd av Ålands omsorgsförbund. Behörigheten kan överföras till landskapet.
 - Avfallshanteringen som är gränsöverskridande överförs till landskapet och verksamheten sköts av ett skilt "Avfallsbolag" basen finns uppbyggd av Ålands miljöservice.
 - Behörigheten för medborgarinstitutets verksamhet kan eventuellt överföras på landskapet. Mariehamns stad kan sköta verksamheten och sälja tjänster till landskapet eller andra kommuner. Ett skilt landskapet underlydande bolag bildas för att handha verksamheten.
 - Befolkningsskyddet kan överföras på landskapet.
 - Modeller där enskilda kommuner åtar sig uppdraget att sköta tjänster för landskapets räkning bör också utredas.
- 4) De avdrag som undergräver kommunernas ekonomi och som påläggs utifrån bör beaktas i större utsträckning i de ekonomiska överenskommelserna mellan landskap och kommuner. De skatter som genereras i kommunen och som återbetalas till landskapet via klumpsumman men som går kommunen förbi t.ex. **kapitalskatt och delar av samfundsskatten kan återbetalas via ekonomiska överföringar från landskapet till kommunen.** Landskapet kan utbetala ett särskilt stöd för kommunens åtgärder för att befrämja näringsverksamhet.
- 5) En utredning görs om vilka effekterna skulle bli av ett samgående mellan kommuner, jämfört med nuvarande eller utökat samarbete mellan kommunerna. Finström och Geta utgör ett pilotprojekt.

Antaget av partistyrelsen 19.5.2005.